

ΚΒ'

"Αλλαξε φανερά το πρόσωπό του Χρώμα, καὶ ἔτρεμ' ὅλος ἀπὸ φόβον, Γιατί εἶδε ἓνα φάντασμα μὲν ὅψιν 'Αγρυπνένη νὰν τόνε φοβερίζῃ.

(ΟΙ ΛΟΜΒΑΡΔΟΙ ΕΝ ΤΗΙ ΠΡΩΤΗΙ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑΙ)

'Ο Μαχμφρέδης! — Δὲν θὰ ἀπεικονίσω μεν αὐτὸν κατὰ τὴν ἐποχήν, καθ' ἡν — ἀν ὑπέρμετρος ἦτο ἡ τῶν πόθων αὐτοῦ πεποιθησις, πολλῷ μεῖζων ἔτι ἦτο ἡ πρὸς πλήρωσιν αὐτῶν προθυμία τῶν ἀνθρώπων, ἐπίσης καὶ ἡ τῶν περιστάσεων συγκυρία: — κατὰ τὴν ἐποχήν, καθ' ἡν ἡ πνοὴ τῆς τύχης ἀνύψου αὐτόν. — 'Αλλὰ κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἐποχὴν τῆς συμφορᾶς του συγκινεῖ τὴν καρδίαν διὰ τοιούτων συναισθημάτων, ἀτινα οὐδείς, δον μεγάθυμος καὶ ἀν ἥναι, θὰ ἀπηνοεῖτο. 'Εξεγείρει ἐν τοῖς μυχιαστάτοις τοῦ νοῦ τοιαύτας σκέψεις, ἀς οὐδείς, δον καὶ ἀν ἥναι ἴσχυρός, δύναται νὰ καλέσῃ χαμερπεῖς. 'Η ιθύνουσα τὰς τύχας τῆς γῆς ισχὺς ἥθελησεν ὅπως, πρὸς ἀπόκτησιν τῆς φήμης μεγάλου ἀνδρός, μὴ ἥναι ἀναγκαῖα ἡ ἄνασκησις τῆς ἀρετῆς — ἡ τούλαχιστον ἔκείνου, διπερ καλοῦμεν ἀρετήν. 'Ἄς μὴ ἔξεγερθῇ δὲ ἂναιδής τις κατὰ τῆς γνώμης ταύτης, διότι θὰ ἔρωτήσωμεν αὐτὸν ἀν ἦτο ἀρετὴν ἡ τοῦ ἀρχαίου πατρός, δοτις διὰ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν του ἔθρεψε τὴν πολυάριθμον αὐτοῦ οἰκογένειαν καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τῶν λόγων ἀνέθρεψεν αὐτὴν ἐν τῇ ἀγάπῃ τῶν δόμοιων του καὶ ἐν τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀν ἀπαντήσης καταφατικῶς εἰς τὴν ἔρωτησιν ταύτην, θὰ τὸν ἔρωτήσωμεν αὐθίς, διατί ἡ μηνύμη του μόλις ἀμυδροτάτη διατηρεῖται ἐν τῷ χωρίῳ ἔνθι κατώκει; διατί ἡ τῶν ἔγγονων αὐτοῦ ἀγάπη ζητεῖ ματαίως ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ἐν σημεῖον, ἔνα σταυρόν, ἔνα λίθον, διακρίνοντα αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν νεκρῶν; διατί ἐπὶ τοῦ τάφου του, ἀντὶ νὰ καλλιεργῶνται ρόδα, ἡ ἵππος τοῦ ἐφημερίου τρώγει καὶ τὰ ὀλίγα ἀγρια φυτά, διὰ ὃν ἔκδομησεν αὐτὸν ἡ φύσις; Εἰτα θὰ ἰδωμεν ἀν βεβαιώση ημῖν ὅτι ἡ ἀρετὴ ὥθετο μέρος τοῦ ἀνθρώπου γένους νὰ βυθίζῃ τὸ ξίφος εἰς τὰ στήθη τοῦ ἑτέρου μέρους: ἀν ἥναι ἀρετὴν ἡ καταδίωξις τοῦ ἀθώου, ἐπειδὴ ἀσθενής... ἡ εἰς ἔγκλημα ἀναγραφὴ τῆς ἀσθενείας του, καρποῦ τῆς ἀθωτητός του, καὶ ἡ κατασπάραξις καὶ ὁ χλευασμὸς αὐτοῦ ἀν ἥναι ἀρεταὶ αἱ ἀρπαγαὶ τῆς πλεονεξίας, αἱ οἰκτραὶ πυρκαϊαὶ, αἱ μυσαραὶ παρθενοφθοραὶ... ἀν ἥναι ἀρετὴν νὰ φεύγῃ ὁ χωρικός, διωκόμενος ὑπὸ τοῦ στρατιώτου, μετὰ τῶν οἰδῶν του, ὃν τὸν μὲν φέρει ἐν ταῖς ἀγκάλαις, τὸν δὲ ἀπὸ τῆς χειρός, καὶ τῆς συζύγου, του ἥτις ὑποστηρίζουσα τὴν θυγατέρα της — αἰτίαν δόξης ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἡρεμίας—διότι τὰ ωραῖα τέκνα εἰναι ἡ δόξα τῶν μητέρων—καὶ νῦν πλήρης αἰσχύνης—ἰκατεύει τὴν εὐσπλαγχνίαν— τοῦ Κυρίου νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰς ἡμέρας της, καὶ καταρχαῖται τὴν γονιμότητα τῆς κοιλίας της...

'Ο πτωχός!... φεύγει εἰς τὸ δρός.

Οι ἀπότομοι ἔκεινοι βράχοι δὲν παρουσιάζουσιν ἀλλην δυσκόλιαν ἢ τὴν τῆς ἀναβάσεως. 'Εκεῖ θὰ εῦρῃ δουλον... ἀν οὐχὶ λείαν...

Κατὰ τὸ μέσον τοῦ βράχου, στρέψεις ἥνα διῆ τὸν προσφιλῆ διὰ τὰς τόσας χαρμοσύνους καὶ θιλιερᾶς ἀναμνήσεις οἰκόν του...

Φεῦ! δὲν βλέπει πλέον οἶκον... Ρέουσιν ἀπὸ τῶν ὄφθαλμῶν του πικρὰ δάκρυα, καὶ στενάζει ἀπὸ βάθους ψυχῆς... 'Αλλ' ὁ στεναγμὸς καὶ τὰ δάκρυα δὲν εἶναι διὰ τὰ πυρποληθέντα εἶδη, δὲν εἶναι διὰ τὸν σκορπισθέντα ἀμυτόν, δὲν εἶναι διὰ τὴν περιουσίαν, ἣν διὰ τοσούτων καὶ μακρῶν μόχθων εἴχε συναθροίση... καὶ ἥτις ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς κατεστράφη... 'Ο δυστυχὴς στενάζει διὰ τὴν αὔραν, ἥτις ἔδειξατο αὐτὸν βρέφος: διὰ τὸ μέρος, ἔνθι τὸ πρῶτον ἡ ποθητὴ νεᾶνις, ἔρυθρὰ ἐκ τῆς αἰδοῦς, εἴπεν αὐτῷ, διὰ δὲν ἥγαπα ματαίως: διὰ τὸ μέρος, ἔνθι ἔχαιρετο στὸ πρῶτον διὰ τοῦ ὄνματος τοῦ πατρός· στενάζει διὰ τὴν κόνιν τῶν προγόνων του.

'Η ψυχὴ του περίφρος ἀναλογιζεται τὰς μελλούσας περιπτείας του.

Προβλέπει διὰ θὰ ἐπαιτήσῃ ἄρτον παρὰ τοῖς ξένοις, διὰ θὰ ἀρνηθῶσιν αὐτῷ, καὶ διὰ μετὰ τῆς ἀρνήσεως, θὰ ἀκούσῃ καὶ τοὺς τραχεῖς λόγους καρδίας ζητούσης πρόφασιν, ὅπως μὴ συγκινηθῇ...

Καὶ δύνας τοῦτο δὲν τὸν τρομάζει...

Τρομάζει μόνον αὐτὸν ἡ εἰκὼν τῶν ἔγγονων του, οἵτινες, μόλις ἀρχίσωσι νὰ ὀμιλῶσι, θὰ εἴπωσιν αὐτῷ:

— 'Οδηγήσον μας εἰς τὸ μέρος, ὅπου κοιμάθται ὁ πατέρος σου...

Τί θὰ εἴπῃ αὐτοῖς:

— Τὸν ἔγκατέλειψα!

Θὰ τὸν ἐλέγξωσιν διὰ ἥγαπα ὀλίγον, καὶ τοῦτο κατασπάρασσει τὰ σπλάγχνα του...

Θὰ παρεπονεῖτο, ἀν ἔγκατέλειπον αὐτὸν ζῶντα;... καὶ ἔκεινος δὲν ἔγκατέλειψε τὸν πατέρα του νεκρόν;

Στρέψει τὰ νῶτα, σπευδεῖ, αἱρεῖ τοὺς ὄφθαλμούς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἀγωνιῶν νὰ κρυβῇ ὅπισθεν χρημανοῦ, ὅθεν νὰ μὴ βλέπῃ καὶ νὰ μὴ σκέπτεται πράγματα τόσον οἰκτρά.

Καὶ ἀν ταῦτα δὲν ἥναι ἀρετή, διατί οἱ κατέχοντες τὸ κράτος τῆς φήμης, περιβάλλουσιν αὐτὰ διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ φραγμάτος, ἢ τὰ μεταβιβάζουσιν εἰς τὰς ἀπερχομένας γενεὰς διὰ τῶν μνημείων τῆς ιστορίας;

Διατί ἐν ταῖς ὑμετέραις αἰθίουσαις, ἐπὶ τῶν ἐπίπλων σας καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους σας ἔτι αὐτοῦ, δὲν βλέπω ἡ μόνον εἰκόνας τοῦ τελευταίου κατακτητοῦ; ἢ οἱ ἀνθρώποι ἔγενοντο τόσον χαμερπεῖς, ὥστε ἐθεοποιησαν τὴν ισχύν· ἢ, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθιστερον, οὐδέποτε ἔγνωσαν τί εἶναι ἀρετή.

'Ο Μαχμφρέδης ἀγνοῶ ἀν ἦτο ἐνάρετος, ὑπῆρξεν ὅμως μέγας. 'Αποκληρωθείς, ἔνεκα πατρικοῦ ἀμαρτήματος, τῆς ἔξουσίας, ἐν

καὶ μόνον ἐμελέτησε, τίνι τρόπῳ ἥδωνατο ν' ἀνακτήσηται αὐτήν...

Μεταξὺ τῆς χειρός του καὶ τοῦ σκηπτρού παρενετίθεντο τέσσαρες ζωαί, καὶ πλεισταὶ ιεραί... 'Έκεινος ἔξέτεινε τὴν χειρα καὶ θρηπανεν αὐτό.

Ποια ἐπιχειρήματα ἔφερεν ὁ φιλόδοξος; 'Η σκιά του θρόνου καλύπτει αὐτά, ἀλλ' θιτανται ὡς ἔχθροι παρατεταγμένοις ἐν μάχῃ ἐνώπιον τῆς ψυχῆς του καὶ τοῦ Θεοῦ. Κατέστρεψε τοὺς ἔχθρους του, κατ' ἀρχὰς διὰ τοῦ δόλου, εἴτα διὰ τὴν νίκην, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἔχησητέλειος διὰ τοῦ χρυσοῦ, ἔξωντασε αὐτοὺς διὰ τοῦ σιδήρου. Πεποιθώς ἐπὶ τὴν ἐπιτυχίαν, ἔκρατησε τὴν εἰμαρμένη καὶ ἔξεισε τὰ συμβάντα.

Μὴ ἀρκούμενος εἰς τὸ στέμμα τῆς Νεαπόλεως, ἀπέβλεψεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Εἶδεν αὐτὴν διηρημένην καὶ ἐσχεδίασε νὰ τὴν συνενωσῃ ὑπὸ τὸ σκηπτρόν του. Εἰσδύσας εἰς τὰ μυστήρια τῶν αἰώνων, ἔγνω διὰ αὐτην θὰ ἦτο λεία του ξένου, καὶ ἥθελησε νὰ τὸν προλαβῇ. Μετὰ τὸν 'Αλαρίχον, δοτις ἔδησε τὴν ὀραίαν χώραν, μόνος αὐτὸς εἴχε φανῇ διὰ ἔξειλην ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ διὰ τὸ τεραστιον τοῦτο ἔργον. 'Ητο συνετός καὶ ἀνδρεῖος. 'Εγίνωσκε θαυμασίως νὰ καθίσταται ἀγαπητός, διὰ μετριοπαθείας, ἀγνώστου εἰς τοὺς ὑπερηφάνους προγόνους του. 'Η Ρώμη εἶχεν ἀπολέση σύκο ὀλίγον τῆς ἔξουσίας της. Οι Ἰταλοί, ἡ ἐνεπιστεύοντο, ἡ δὲν ἐφέροντας αὐτῷ, διότι θὰ φυσικὸς αὐτῶν κύριος καὶ δὲν συνεδέετο διὰ συμφερόντων μετὰ τῆς Γερμανίας. 'Η Τοσκανη ἀνήκειν εἰς τοὺς Γιβελλίνους, διοικουμένη ὑπὸ τῆς συνέσεως τοῦ Φαρινάτου. 'Η Λομβαρδία, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀφωνιώμενη εἰς τὸ ὄνομά του, ἡ κολούθει τὸν Πελαθικίνον, τὸν Δυοέραν καὶ τὰ ὅπλα τοῦ Ιορδάνου Λάνσια. 'Ητο δὲνθρωπος τῶν καιρῶν, καὶ οἱ καιροὶ ἡσαν ὑπὲρ αὐτοῦ. — Ἰσως θὰ ἥρχεν αὐτῆς ἀπολύτως... 'Ισως, ὑπεοήρανος ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ, τυραννικῶς... 'Άλλα τὸ δυσχερές ἦτο νὰ τὴν συνενωσῃ. 'Οταν δὲ ἡ καταπίεσις ἐνασκῆται ὑπὸ ἐνός μόνου, ἐν μόνον κτύπημα πάντας καὶ νὰ τὴν καταστρέψῃ. — ἀν δὲ πάσαι αἱ ἀποχαὶ δὲν γεννῶσι, οὐδέποτε λείπουσιν οἱ θηριώδεις.

Μόνος, ἐντὸς εὐρυτάτης αἰθίουσης, κεκομημένης διὰ τῶν εἰκόνων τῶν προγόνων του, καθίμενος ἐπὶ κλίνης, κατὰ τὸ ζήθιο τῶν Σαρακηνῶν, ὁ Μαχμφρέδης ἔκρυπτεν ἐν τοῖς προσκεφαλαῖσι τὸ πρόσωπον. 'Αν ἐνίστε μὴ ἀνεσκίρτα, θὰ ἐφαίνετο κοιμώμενος. 'Αγνοοῦμεν τὴν ἐσκέπτετο. 'Άλλ' αἱ σκέψεις του ἡσαν βεβαιώσουσι τὸν ἀνθρωπόν τοῦ προσκεφαλαῖου τῆς ἀναπάυσεως.

Αἴρηντος ἥγερθη μεθ' ὅρμῃς... ἐποίησε δύο βήματα καὶ ἔστη... ἔστηριζε τὴν χειρα ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ τὸ σῶμα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ποδός, διὰ διεσταύρωσε διὰ τοῦ δεξιοῦ, πιέζων τὸ δάπεδον διὰ τῶν δακτύλων.

Οι ὄφθαλμοι του ἀκίνητοι ἡτένιζον χαμαί. Τὰ χείλη του ἔτρεμον. Τὸ αἷμα

συνέρρευσεν ἐπὶ τοῦ προσώπου του, ώς κύμα θαλάσσης, ἀλλ' ἐφαίνετο δὲ μὲν πορφυροῦν, δὲ δὲ ωχρόν.

Ἐστράφη ἔντρομος. Ἡτένησε πρὸς τὸ μέρος τῆς αἰθούσης, ὅπερ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀργυροῦν λαμπτὴρ ἐφώτιζεν ἀνεπαρκῶς, καὶ ἔλαβε στάσιν ἀνθρώπου ἑτοῖμου πρὸς φυγήν.

Συγκεντρώσας τὸ θάρρος του, ἐπροχώρησεν... ἔστι... ὀπισθοχώρησεν... εἴτα ὀρμησεν ώς ἀπηλπισμένος καὶ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἔψαυσε τρέμων τὸ αἴτιον τοῦ τρόμου του.

Φαίνεται δὲ τὸ ὄλγυρον φῶς μετέβαλεν ἐν τῇ φλεγμαίνουσῃ φαντασίᾳ του τὰ ἀντικείμενα εἰς εικόνας, ἃς δὲν ἥδυνατο νὰ ὑποφέρῃ.

Ἐπὶ τέλους, ἀπερφάσισε νὰ σθέσῃ τὸ φῶς. "Ελαβεν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας, τὸ ἔφερεν εἰς τὸ στόμα του, ἥθελησε νὰ φυσούσῃ... ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἔκεινην οἱ ὄφθαλμοι του διέκρινόν τι, ὅπερ ἔκαμεν αὐτὸν νὰ φρικιάσῃ." Βέξτεινε τὴν κρατούσαν τὸ φῶς χεῖρα πρὸς τὸν τοῖχον καὶ εἶδεν... ἡτο ξίφος, ὅπερ ἦτο ἀνηρτημένον ἔκει...

Ἀνέπνευσεν... ἔφερεν αὐθίς τὸ φῶς. εἰς τὸ στόμα του... διέτρεψεν ἐπανηλειμμένως διὰ τοῦ βλέμματος τὴν αἴθουσαν καὶ εἴτα ἐν ἀκρισιγῇ ἐφύσησε καὶ... ἐγένετο σκότος... καὶ ἐν τῷ σκότῳ ἥκοντο ὁ κρότος βήματος συχνοῦ, ἐσπεισμένου, ἀκανονίστου.

Ἄγνοος μεν, ἀν τοῦτο συμβαίνῃ καὶ ἀλλαχοῦ· ἐν Ἰταλίᾳ δύμας συμβαίνει βεβαίως ἡ κακοκαιρία συχνάκις, ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν καὶ εἰς ὡρισμένας ώρας, μετριαῖται, εἴτα ἐπαναρρίζει ἀχρις οὐδιανύσσασα τὸ ωρισμένον αὐτῇ σταδίον, καταπαύεται.

Τὴν στιγμὴν ἔκεινην, ώς κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἐσπέραν, ἥρχιζεν ἀκονομένη μακρόθεν ἡ βροντή, καὶ ἐφαίνοντο λάμψεις τινὲς βαθμηδὸν αὐξάνουσαι.

— "Ἡ ώρα πλησιάζει, ἐψιθύρισεν δὲ Μαμφρέδης.

"Ο λιψ ἥρξατο πνέων ἀγρίως. Ἡ λαίλαψ, ἐν ἀπάσῃ αὐτῇ τῇ σφροδρότητι, περιέβαλλε τὸ κτίριον, σείουσα αὐτό, ώστε ἥθελε νὰ τὸ κατακρημνίσῃ.

Ἐκούετο δὲ μεμακρυσμένος τριγμὸς τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων. Ἡ χάλαζα ἔπιπτε παταγωδῶς ἐπὶ τῶν ὑάλων, αἰτινες ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἔκινδυνευον νὰ θραυσθῶσι... Ὁ ἀνεμος ἤπειλεν ν' ἀρπάσῃ τὰ παραθύρα καὶ νὰ φέρῃ αὐτά, Κύριος οἶδε πῶ.

Παναγία Παρθένε!... ἐνόμιζε τις ὅτι ἡτο ἡ Δευτέρα Πάρουσια.

Διατί δὲ Μαμφρέδης περιήρχετο τὴν αἴθουσαν κλονούμενος ώστε ἐφοβεῖτο ὅτι ἡ φοβερὰ ἔκεινη ἀναστάτωσις ἡτο πόλεμος, δην ἡ φύσις εἶχε χηρύξῃ κατ' αὐτοῦ;

Τι ἐψιθύρισεν; "Αγιοι τοῦ Παραδείσου! ἔβλασφήμησε τὰς καταχθονίους δυνάμεις!

Ἡ λαίλαψ ἐμάνη ἔτι μᾶλλον. Ὁ Μαμφρέδης ἐσταυροκοπήθη καὶ ἤγειρεν ἔντρομος τὴν κεφαλήν. Ἀστραπὴ ἐφώτισε τὴν αἴθουσαν. Οι ὄφθαλμοι τοῦ Μαμφρέδου,

ἀκουσίως αὐτοῦ, ἥσαν ἐστραμμένοι πρὸς τὸ μέρος ὃπου ἐκρέματο ἡ εἰκὼν τοῦ πατρός του Φρειδερίκου.

Τὸ ἐρυθρὸν ἔκεινο φῶς ἐφάνη ὅτι ἔζω-ογόνησεν αὐτήν. Τὰ δύματά του ἐφάνησαν ἀστράπτοντα ἐν τῷ αἰματι, καὶ τὰ χείλη του ώστε ἐπρόφερον λόγους πυρός.

Οὐαὶ τῷ Μαμφρέδῃ, ἢν τὸ θέαμα ἔκεινο διήρκει πλέον τῆς ἀστραπῆς. Ὁ ἔγκεφαλός του θὰ συνετρίβετο, ἡ καρδία του θὰ διερρήγνυτο.

Τὸ σκότος ἔκάλυψε τὸ αἴτιον τοῦ τρόμου. Ἡ βροντὴ ἐξηκολούθει βρυχωμένη... καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ βρόμου ὁ Μαμφρέδης ὠρύετο:

— "Ἡ ώρα παρῆλεν!...

Μὴ δυνάμενος νὰ σταθῇ πλέον εἰς τοὺς πόδας του, κινδυνεύων νὰ πέσῃ, κλονούμενος ώς μέθυσος, ἀνεῦρεν ἐπὶ τέλους τὴν κλίνην του καὶ ἐρρίφθη ἐπ' αὐτής. Ἡ δεξιὰ του ἔπεσε ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ του στέμματος· ἀπέσυρεν αὐτὴν ἀμέσως, ώστε εἶχεν ἔγγιση ἀναμμένον δαυλὸν... καὶ ἵσως τοιοῦτο ὑπῆρχε πράγματι τὸ συναίσθημα, ὅπερ ἥσθανθη, διότι εἶπε:

— "Φλέγει!"

Τότε ἡ ἀναπνοή του κατέστη βαρεῖα καὶ συχνή, ώστε ἡ τοῦ ἀναβαίνοντος ἐπὶ δρούς, καὶ ἀπὸ τῶν παρειῶν αὐτοῦ ἔρρεε ψυχρότατος ίδρως.

Γλυκύτατος ἦχος βαρύτιου ἐνίστη, ἀναλόγως τῆς πνοῆς τοῦ ἀνέμου, καθηδύνεται τὰ δόντα τοῦ τεθλιμμένου· ἀλλ' ἡ ψυχή του οὐδεμίαν ἔδιδεν ἀκρόσιν, ώς στενούσα ύπὸ τὸ βάρος φοβεροῦ συναισθήματος. "Αλλ' ὅτε εἰς τὸν ἦχον προσετέθη καὶ μελαδικὴ φωνή, πλήρης μυστηριώδους λύπης φωνή, ήτις, ταχεῖας ὡς ἀστραπῆς, ἀνεζήτησεν, ἐκέντησεν, ἐξήγειρε πάσας τὰς ἥδειας ἀναμνήσεις, καὶ ὅλην τὴν γλυκύτητα τῆς ἀγάπης, αἰτινες ἥσαν ἀποτελμαιευμένατο ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Μαμφρέδου, οὗτος ἔκλινε βραδέως τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν χειρῶν του καὶ ἔκλαυσε.

Καὶ ναὶ μὲν τὰ δάκρυα ἥσαν ἔξ ἔκεινων, ἀτινα αὐλακίζουσι τὰς παρειάς, ἐφ' ών ρέουσι· ἔξ ἔκεινων, ἀτινα ὅμοιαζουσι πρὸς ρανίδας ἔλασιν, χεομένας ἐπὶ πυριφλεγοῦς σιδήρου... ἀλλ' ὅπως δήποτε ἔκλαυσε.

Φρονῶν ὅτι οὐδὲν ἀλλο ἥδυνατο νὰ τὸν καθησυχάσῃ, πλὴν τῆς φωνῆς ἔκεινης. ἀν ἥκουεν αὐτὴν ἐκ τοῦ πλησίου, ἀφοῦ ἔθελγεν αὐτὸν τόσον πολὺ μακρόθεν, κατέλιπε τὴν κλίνην καὶ ἐπορεύθη πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν ἥκούετο ἡ ἀρμονία.

Ἡ βασιλισσα Ἐλένη, ἀπολύτα πάσας τὰς τὰς δεσποινίδας τῆς τιμῆς, εἶχεν ἀποσυρθῆ εἰς τινα ἀπυμεμακρυσμένον κοιτῶν μετὰ τῶν δύο τέκνων της, τῆς Ἰόλης καὶ τοῦ Μαμφρεδίου. Ἐκεῖ δὲ ικέτευσαν τὸν Θεόν, ὅπως παράσχῃ αὐτοῖς συγχώρησιν καὶ εἰρήνην· ἀλλὰ μόλις ἐτελείωσεν ἡ δέσησις, ἐπανήρξατο ἡ θύελλα.

—"Ἡ Ἐλένη προσεποήθη, ώς ἥδυνατο καλλιοιν, ὅτι δὲν ἐνόει τὸν ἀπαίσιον οἰωνόν· ἀστεῖομένη δὲ καὶ γελῶσα ἐνεθάρρυνε τὴν Ἰόλην, ήτις συνεσπειροῦτο παρ' αὐτήν, καὶ τὸν Μαμφρεδίου, ὅστις, καθή-

μενος ἐπὶ τινος θρανίου παρὰ τοὺς πόδας της, εἶχε λάβη τὴν μίαν τῶν χειρῶν της καὶ δι' αὐτῆς ἔκάλυψε τοὺς ὄφθαλμούς του, ὅπως μὴ βλέπη τὰς ἀστραπάς..

— Θάρρος, τέκνα μου, ἔλεγεν ἡ βασίλισσα, μὴ ἔναι αὐτὴ ἡ πρώτη θύελλα τὴν ὅποιαν ἀκούετε; ἀρμόζει ὁ φόβος αὐτὸς εἰς τέκνα βασιλέως;

— Καὶ τι! μῆτερ, ἀπήντα ἡ Ἰόλη, οἱ βασιλέως δὲν πρέπει νὰ φοβῶνται τὸν Θεόν;

— Ναί· ἀλλὰ θὰ ἦτο αὐτόχρημα ἀπελπισία, κόρη μου, τὸν ἀποδίδωμεν πάσας τὰς κατατιγίδας εἰς τὴν ὄργην τοῦ οὐρανοῦ.

— Παρατηρήσατε, μῆτέρ μου, ὅτι μόλις εἰπομεν τὴν τελευταῖαν λέξιν τῆς προσευχῆς μας, ἥκουσθη ἡ πρώτη βροντή.

— Δὲν ἐπρόσεξα, διότι ἐσκεπτόμην τὴν ὥραν ἔκεινην τὸν Θεόν.

— Νομίζω, προσέθετο ἡ Ἰόλη, ταπεινώσασα τὴν φωνὴν καὶ σκύψασα εἰς τὸ οὐρανό της μητρός της, διότι ὁ Θεὸς μᾶς ἔγκατέλιπε.

— Θύγατερ, ἀπήντησεν ἡ Ἐλένη, ἔλεγχουσα αὐτὴν φιλοστόργως, οὐδ' οἱ ἄγιοι γινώσκουσι τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ. "Ἄν οἱ προφῆται ἔγινωσκον αὐτά, τοῦτο συνέβαινε διότι αὐτὸς ἔκεινος τὰ ἀπεκάλυπτε εἰς αὐτούς, καὶ οὐχὶ δι' ἄλλο τι. Πρέπει μάλιστα νὰ χαίρησι διὰ τὰς θλίψεις, τὰς δόπιας μᾶς ἀποστέλλει ὁ Κύριος, διότι θέλει νὰ μᾶς δοκιμάσῃ, καὶ οἱ δοκιμασθέντες εἶναι ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκλεκτῶν. 'Ἐνθυμήσου ἀγάπη μου', τὸν ἀγιον Αμβρόσιον τῶν Μεδιολάνων, ὁ δοπιος ἐλθών εἰς Μαλμάντιλη, ἡρώτησε τὸν ξενίζοντα αὐτὸν περὶ τῆς καταστάσεως του, καὶ διότε οὔτος τῷ ἀπήντησεν: — Εἰμαι πλούσιος καὶ υγιής. "Ἐχω ώραίαν καὶ ἐκ μεγάλης οἰκογενείας σύζυγον. Μὲ σέβονται, μὲ τιμῶσι, μὲ θωπεύονται πάντες. Οὐδέποτε ἐδοκίμασα κακὸν ἢ λύπην. "Ἐξησα δὲ καὶ ζῶ πάντοτε εὔθυμος καὶ εὐχαριστημένος. — διέταξε τοὺς ὑπηρέτας του νὰ ἐπισάξωσι τοὺς ἱππους, εἰπών: — "Ο Θεὸς δὲν εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ καὶ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, διότι ἔδωκεν αὐτῷ μεγάλην εὐτύχιαν. — Τί λέγει δὲ ὁ προφητάς Δαυΐδ; Πολλαὶ εἶναι αἱ θλίψεις τῶν δικαίων καὶ ἐκ πασῶν ρύσεται αὐτοὺς ὁ Κύριος. "Αλλ' ἀς ἀφίσωμεν τὰ πένθιμα ταῦτα. — Οἱ ἄγγελοι ἐδίδαξαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀρμονίαν, ώς ἀντίδοτον κατὰ τῆς λύπης. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἀπέσυρε τὴν χεῖρα, ἣν ἔκρατει ὁ Μαμφρεδίου, καὶ ἔθωπευσε τὴν παρειάν του, προσθέσασα: — Φέρε μου, Μαμφρεδίνε, τὴν βαρύτιον ἔκεινην, τὴν ὅποιαν βλέπεις ἐπὶ τῆς τραπέζης.

—"Ο παῖς ἀνύψωσε τοὺς ὄφθαλμούς καὶ ἔβλεπεν αὐτὴν ἔντρομος.

— Πήγαινε, Μαμφρεδίνε... (εἰπε μένουσα ἡ εὐγενὴς Ἐλένη) ... τι! φοβεῖσαι;

—"Ο παῖς ἐγερθεὶς ἐπορεύθη σταθερῷ τῷ βήματι εἰς τὴν ὑποδειχθήσαν τράπεζαν, ἐφ' ἣς ἔκειντο διάφορα ὄργανα· ἔλαβε τὴν

βάρβιτον καὶ ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὴν βασίλισσαν, εἶπών:

— Πάρε, μαμά.

— Εὔχαριστῷ, παιδί μου.

— "Ω! μαμά, εἶναι αὐτὰ πράγματα διὰ εὐχαριστῶ;

— Καὶ διατί ὅχι; "Αν σὺ εἶχες καθῆκον νὰ μὲ οπακούσῃς, ἐγὼ φερθεῖσα εὐγενᾶς σὲ εὐχαριστησα.

— 'Αλλ' ἀφοῦ ήσαι τόσον εὐγενής, μοῦ κάνεις μίσαν χάριν;

— Ποταν χάριν;

— Πές μου πρῶτα ὅτι μοῦ τὴν κάνεις.

— Καὶ ἡρνήθη ποτὲ τίποτε ἡ Ἐλένη εἰς τὰ τέκνα της, δταν τῆς ἑζήτησαν καλὰ πράγματα;

— Τότε λοιπὸν κάμε μου τὴν χάριν νὰ παιξῃς τὸ τραγοῦδι τῆς Λουκίας καὶ ἡ Ἰόλη νὰ τὸ τραγούδησῃ... Εἶναι τόσον ωραῖον αὐτὸ τὸ τραγοῦδι τῆς Λουκίας, ώστε δταν τὸ ἀκούω μοῦ ἔρχονται τὰ δάκρυα εἰς τὰ μάτια.' Αλλά, διατί κλαίω, μαμά;

'Η βασίλισσα διέτρεψε διὰ τῶν εὐκινήτων δακτύλων της τὰς χορδὰς τῆς βαρβίτου, ἀποσπάσασα ἐξ αὐτῶν γλυκυτάτους ἥχους, ώσει θέλουσα ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀπάντησιν' ἀλλὰ δὲν ἡδυνήθη καὶ νὰ μὴ φιμωρίσῃ:

— Οἶμοι! ἡ λύπη κατέστη κληρονομικὴ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Μαχμέδου. 'Αγαποῦν τὴν λύπην καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὄποιοι ἀγνοοῦν τὶ πράγμα εἶναι αὐτη... 'Η ψυχὴ αἰσθάνεται ἐκ τῶν προτέρων τὰς θλίψεις τοῦ μέλλοντος.

Καὶ ἔξακολουθοῦσα τὸ προανάκρουσμα εἶπεν:

— Ἰόλη, κόρη μου, τραγούδησε τὸ τραγοῦδι τῆς Λουκίας.

— Καὶ πῶς θὰ τὸ τραγούδησω; 'Η φωνὴ μου εἶναι τόσον ἔξησθειμένη...

— 'Εκ τῶν λυγμῶν... Δὲν εἶναι θλιβερὸν τραγοῦδι αὐτὸ τὸ ὄποιον θὰ τραγουδήσῃ; Τότε ἡ φωνὴ σου θὰ ἀρμόζῃ εἰς αὐτὸ καλλίτερον.

Τότε ἡ Ἰόλη ἤρχισε νὰ ρυθμίζῃ τὴν φωνὴν τῆς πρὸς τοὺς ἥχους τῆς βαρβίτου. 'Εξήρχετο δὲ ταύτης μονότονός τις μελῳδία, ητὶς συνετάρασσε τὰς ψυχὰς τῶν ἀκρωμένων, διὰ τινος ἡδονικῆς φρικιάσσεως, ὅμοιας πρὸς ἐκείνην, ἣν παράγει τὸ φῶς ἐπὶ τῶν τρεμόντων ὑδάτων τῆς λίμνης. Τὴν δὲ φρικίασιν ἐκείνην διεδέχετο ἥρεμός τις ἀνάπτωσις, ἀνέλπιστος ἡδύτης... 'Αφρων!.. Ποία γλώσσα θυντοῦ, δυναταῖ ν' ἀποκαλύψῃ τὰ μυστήρια τῆς ἀρμονίας;

Θύρα τις ἡνεῳχθη... 'Αμέσως δὲ καὶ τῶν τριῶν οἱ ὄφθαλμοι προσηλώθησαν ἐπὶ τοῦ μέρους ἐκείνου. 'Ο Μαχμέδης, παρὰ τὴν συνήθειάν του — διότι ἔφερε πάντοτε πράσινα λιμάτια — ἔφερε πλεκτὴν μέλαιναν περιβολήν, ώστε τὸ σῶμα αὐτοῦ συνεχέστο μετὰ τοῦ κενοῦ τῆς θύρας, διπερ ἐπίσης ἡτο μέλαν. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦτο καταβεβλημένον καὶ ωχρόν· αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του, ἀνωρθωμέναι· αἱ κόραι τῶν ὄφθαλμῶν του ἀπλανεῖς, καὶ οἱ ὄφθαλμοι του διεσταλμένοι φρικωδῶς,

ώς ἀνθρώπου μόλις ἀπαλλαγέντος φοβεροῦ ἐφιάλτου. Τὰ τέκνα του, ίδόντα αὐτὸν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, ἔρρηξαν ὄξυτάτην κραυγὴν καὶ ἔδραμον πρὸς αὐτόν, φοβηθέντα μὴ εἶχε πάθη τι.

[Ἐπεται συνέχεια].

ΠΑΝ. ΠΑΝΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΟΝΕ

Η ΚΟΜΗΣΣΑ ΣΑΡΡΑ

[Συνέχεια]

ΙΕ'

'Η κόμησσα δὲν εἶχε γράψη εἰς τὸν Σεβεράκ, ἀλλὰ μετέβη ἡ ίδια εἰς Bois-le-Roi.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τοῦ ἐν τῷ δάσει προγεύματος, καθ' ὃ δὲ οἱ Πέτρος, ως Σειληνὸς κατασκοπεύων νύμφας διὰ τῶν κλαδῶν, ἦτο κεκρυμένος ὅπισθεν τῶν θάμνων θεωρῶν τοὺς ἔνοντας τοῦ Καναλέλ έκθύμως διασκεδάζοντας, ἡθέλησε νὰ βεβαιωθῇ.

Τὸ ἀνήσυχον πνεῦμα της δὲν ἤνειχετο τὴν ἀμφιθολίαν.

'Ο Πέτρος ἀφίκετο καὶ πρὸ πόσου καὶ ροῦ; 'Ητο ὅρα διατεθειμένος νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν πύργον ἡ θηλελευ νὰ εἶναι μακράν;

'Εδὲ ἔπειταν ἐπισταλήν, ἡδύνατο οὖτος νὰ τὴν ἔξαφανίσῃ, ἀξιῶν ὅτι δὲν ἔλαθε τοιαύτην.

'Επειτα διὰ τῆς ἐπιστολῆς μανθάνων ἵσως ὅσι ἐγνώσθη ἡ ἔλευσίς του, θηλελευ ἐπισπεύσῃ τὴν ἀναχώρησιν του.

'Απεφάσισε λοιπὸν νὰ μεταβῇ ἐξ ἀπρόσπου καὶ νὰ τὸν συλλαβῇ ἐν τῇ φωλεῖ του, ἵνα μὴ δυνηθῇ νὰ τῷ διαφύγῃ.

'Ο ἀγαθὸς ἐφημέριος τοῦ Bois-le-Roi, γευματίζων εἰς τὸν πύργον, ἐγένετο ἀκων συνένοχός της.

'Ερωτήθεις ἐπιδεξίως, διηγήθη τῇ κομῆσσῃ τὴν ἀφίξειν τοῦ Σεβεράκ.

'Η Σάρρα λοιπὸν ἡδυνήθη ν' ἀναγγείλῃ τῷ κόμητι, ὅτι δὲ πρώτην ὑπασπιστής του ἐπανηλθεν.

'Ο κόμης ἔδειξε μεγίστην χαρὰν καὶ ἔκπληξιν.

Πῶς δὲ Πέτρος νὰ μὴ τῷ γράψῃ ὅπως τὸν εἰδοποιήσῃ;

Μήπως θηλελευ νὰ ἔκπληξῃ τὴν μητέρα του ἐρχόμενος αἴφνης;

Εὑρών ἀφορμήν τινα δικαίου, ὅπως συγχωρήσῃ τὴν σιγὴν τοῦ Σεβεράκ, διατρητγός ἥρκεσθη εἰς τοῦτο.

Νοῦς, λίαν ἐπιπόλαιος, ικανοποιεῖτο εὐχαριστῶς διὰ τῶν φαινομένων οὐδέποτε μεριμνῶν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ βαθός τῶν πραγμάτων. Παρεδέχθη λοιπὸν τὰς δοθείσας αὐτῷ ὑπὸ τῆς Σάρρας ἔνησεις καὶ ἔγραψε τῷ Φροσσάρῳ, δοτίς διὰ τοῦ περιπαθετάτου πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν ἔρωτος εἶχε καταστῆ ἐν τῶν τοῦ πύργου οἰκείων.

Τῇ ἐπαύριον, ἀμα τῇ πρωΐᾳ, ἡ Σάρρα διέταξε νὰ ζεύξωσι τὸ μικρὸν ὄχημα καὶ μόνη διὰ τοῦ δάσους μετέβη εἰς Bois-le-Roi.

'Ο Πέτρος εἶχεν ἥδη ἀναχωρήση πρὸ δύο ώρων.

'Αλλ' ἡ μήτηρ του ἦτο ἐκεῖ, ἐν τῷ θαλαμίσκῳ της ἀσχολουμένη, κατὰ τὴν συνήθειάν της, νὰ πλέχῃ περικνημίδας διὰ τοὺς μικροὺς πτωχοὺς τοῦ χωρίου.

'Η Σάρρα ἀχθεσθεῖσα ὅτι εὗρισκε μόνην τὴν ἀγαθὴν γυναῖκα δὲν ἀπέδειξε τοῦτο, ἀλλὰ προσηνέστατα προσηνέχθη εἰς τὴν μητέρα τοῦ διὰ τὴν ἡγάπην, ἔρρηξε τὴν λύπην της ὅτι δὲν μετέβη εἰς τὸν πύργον ἀπὸ τῆς ἑλεύσεως του καὶ εἶπεν ὅτι δὲ μητρὸς της θηλελευ τὴν ἀναμφιθόλως, καὶ ἔξελθούσα ἀνεχώρησεν, ἀφοῦ εἴλκυσεν εἰς τὰς θύρας των διας τὰς γυναῖκας τοῦ χωρίου ἐκ πειρεγείας νὰ ἰδωσιν αὐτήν.

'Ἐπανελθὼν ἐκ Παρισίων τὴν ἐδόμην ἐσπειριὴν δραν δὲ Πέτρος εύρε τὴν μητέρα του ἀναμένουσαν καὶ περιπατοῦσαν ἐν τῇ λαμπρῷ ἐκ τατανέων δενδροστοιχίᾳ τῇ πρὸ τῆς οἰκίας ἐκτενομένη.

'Η γραία ἡρείσθη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ οὐρού, ἔρρησθη θεωρῶν τοὺς ἔνοντας τοῦ πύργου. Δὲν δύναμαι νὰ σ' ἐλέγω ὡς πρὸς τοῦτο, ἀφοῦ παρέβης τὸ καθηκόν τοῦτο ὅπως μένης παρ' ἐμοί.' Αλλ' εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ ὑπάγῃς νὰ ἰδῃς τὸ στρατηγόν. 'Ηξεύρεις πόσον σὲ ἀγαπᾷς.

'Η κόμησσα Καναλέλ ἦλθεν εἰς ἐπισκεψίαν μου σήμερον τὸ πρωΐ, ἔμαθεν ὅτι ἦσα ἐδῶ καὶ θηλελευ τὰ σ' ἐπιπλήξῃ ὅτι δὲν μετέβης ἀκόμη εἰς τὸν πύργον. Δὲν δύναμαι νὰ σ' ἐλέγω ὡς πρὸς τοῦτο, ἀφοῦ παρέβης τὸ καθηκόν τοῦτο ὅπως μένης παρ' ἐμοί.' Αλλ' εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ ὑπάγῃς νὰ ἰδῃς τὸ στρατηγόν. 'Ηξεύρεις πόσον σὲ ἀγαπᾷς.

'Τὸ ὑψηλότερον τῶν δέδρων ἀν ἐπιπτεν ἐπ' αὐτοῦ δὲν θηλελευ συντρίψῃ αὐτὸν τόσον, δέσον τὸ ὑπὸ τῆς κομῆσσης γενόμενον διάθημα.

Οὐδὲν ἀπεκρίθη.

Εἰδε πρὸς στιγμὴν δλούς τοὺς συνετοὺς ὑπολογισμούς του ματαιασθέντας, καὶ προηθάνθη φρικαλέα δυστυχήματα.

'Ητο ἔτοιμος ν' ἀνακράξῃ ὅπως ἐπράξεις τὸ γραφεῖον τοῦ Φροσσάρου:

'Οὐχὶ δὲν θὰ ὑπάγω! ἀλλ' ἡ αἰσχύνη του δμολογήσαις τὴν ἀλήθειαν τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἐπέσχε τὴν κραυγὴν ἐπὶ τῶν χειλέων του.

Δὲν θηλελευ ν' ἀποκαλύψῃ εἰς τὴν αὐτηράν καὶ εὐσεβή γυναῖκα τὸ διαπραχθὲν ἔγκλημα, τὸ ν' ἀναγκάσῃ τὴν μητέρα ἐκείνην νὰ τὸν κρίνῃ καὶ τὸν καταδικάσῃ, ἐνῷ τόσῳ ὑπερηφανεύετο δι' αὐτόν. 'Απεφάσισε λοιπὸν νὰ περιφρονήσῃ τὸν κινδυνόν, διπόχρυφον ἔνστικτον προηγείλλεν αὐτῷ ὅτι ἔμελλε νὰ διατρέξῃ.

'Ησθάνθη ἐν τούτοις πικράν τινα χαρὰν ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι θὰ εἶχεν ἀντιστάθμιτην τινα θεωρῶν τὴν Λευκήν, ἢν θὰ ἔθλεπε, πρὸς ἓντος θὰ διηλέσει. Κατήντησε μάλιστα νὰ μὴ λυπηθῇ εἰς τὴν καναλέλ. 'Η συνείδησίς του ήτο ἥσυχος. Είχε πράξη πλὴν ὅ, τι ἔξηρ-